

Makota T.V. Feature overcoming of conduct at the personnel of psp with the high level of the emotional burning down

The results of research of psychological features of the emotional burning down of personnel of subsections of the special setting are analyzed in the article. Finds out the features of development of symptoms of syndrome of the emotional burning down. The article also gives statistical analysis. Connection with the index of psycho-energetic devastation, empathy and level of the development of the emotional intellect is analyzed.

Key words: *emotional burning down, depersonalization, reduction of the professional duties, psychological features of activity in the special subsections of organs of internal affairs, emotional intellect behavior.*

Стаття надійшла 12 червня 2011 року

УДК 159.9.019: 37.015.3

Л.Б. Сікорська

**ЗМІСТ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПРАЦІВНИКІВ ОВС ТА ЇЇ РОЗВИТОК**

Розкривається розуміння змісту поняття «комунікативна компетентність» й важливість її розвитку у працівників правоохоронних органів, розглядається важливий аспект професійної діяльності працівників правоохоронних органів, пов'язаний зі спілкуванням із різними категоріями громадян та міжособистісними взаєминами.

Ключові слова: *комунікативна компетентність, компетентність, компетенція, міжособистісні взаємини, міжособистісна взаємодія, комунікабельність.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах демократизації суспільства, виконання поставлених перед правоохоронцями завдань потребує вдосконалення та набуття ними нових комунікативних навичок, підвищення культури спілкування та подальшого розвитку комунікативної компетентності. Комунікативна компетентність правоохоронця тісно пов'язана з питаннями службової діяльності працівників міліції, налагодження ними

зв'язків із громадськістю, попередження конфліктів та стресів у міжособистісній взаємодії. Тому проблема розвитку та формування певного оптимального рівня комунікативної компетентності, необхідного для ефективної професійної діяльності працівників ОВС, потребує пошуку шляхів її розв'язання.

Стан дослідження. Вивченню комунікативної компетентності приділяє увагу значна кількість учених, серед яких Г.М. Андрєєва, О.О. Деркач, Ю.М. Ємельянов, О.М. Корніяка, А.М. Сухов, Л.А. Петровська, Л.Е. Орбан-Лембрик й інші, які зазначають, що розвинена комунікативна компетентність у процесі виконання професійних функцій є найважливішою умовою високої ефективності діяльності працівників типу «людина-людина». Професія правоохоронця належить саме до цього типу. Ця особливість і спонукає вивчати феномен комунікативної компетентності представників правоохоронних органів.

Метою статті є з'ясування змісту поняття «комунікативна компетентність» правоохоронця та виявлення критерію несформованості комунікативної компетентності працівників ОВС.

Виклад основних положень. Для розкриття сутності поняття «комунікативна компетентність» потрібно передусім розмежувати зміст понять «компетентність» і «компетенція». Компетенція – це коло повноважень, для реалізації яких особа має володіти певним знанням, досвідом [16]. М.І. Кондаков зазначає, що «компетенція – галузь знань або практика, в якій особа (компетентна) володіє широкими, точними знаннями та досвідом практичної діяльності» [8, с. 254]. Згідно з позицією Б.І. Хасана, компетенції – це цілі, а компетентності – результати, що позначаються на людині. Тобто компетенція – це поставлені цілі, а досягнення і міра їхнього досягнення є показником компетентності [19]. У загальному компетентність можна розглядати як знання людини про соціальний світ і про саму себе, своє місце у цьому світі, способи поведінки і поведінкові сценарії [13].

У психологічній літературі поняття «комунікативна компетентність» має доволі широкий спектр визначень: від (у

широкому розумінні) здатності до спілкування, комунікативності, спроможності особистості встановлювати комунікативний контакт з оточенням до більш конкретного її розгляду: знання культурних норм і правил спілкування, засвоєння соціальних стереотипів поведінки, володіння комунікативними вміннями і навичками [4; 9].

Критерієм комунікативної компетентності вважається вміння вийти з будь-якої ситуації, не загубивши внутрішньої волі і водночас не давши втратити її партнерові зі спілкування. Тобто критерієм компетентності працівника міліції є партнерська позиція у спілкуванні.

У працях Ю.М. Ємельянова, Л.А. Петровської під комунікативною компетентністю розуміється здатність налагоджувати і підтримувати потрібні контакти з людьми. До складу компетентності включають певну сукупність знань і вмінь, що забезпечують ефективний перебіг комунікативного процесу [4; 15]

У дослідженні Н.М. Мельникової компетентність у спілкуванні розглядається як сукупність комунікативних характеристик особистості, що відповідають вимогам реальної групи, а також соціально-перцептивні й операційно-технічні знання та уміння, які забезпечують регуляцію і перебіг процесу спілкування у групі [12].

Ю.М. Ємельянов, М.Б. Завіниченко розуміють комунікативну компетентність як засновану на знаннях і чуттєвому досвіді здатність особистості орієнтуватися в ситуаціях спілкування; розуміти мотиви, інтенції, стратегії поведінки, фрустрації як свої, так і партнерів зі спілкування; володіти технологією та психотехнікою спілкування. Це ідейно-моральна категорія, яка регулює всю систему ставлення людини до природи і соціального світу, а також до самої себе як поєднання цих двох світів [4; 6].

Комунікативна компетентність може бути представлена як емпатійна властивість і знання про способи орієнтації в різних ситуаціях, а також як вільне володіння вербальними та невербальними засобами спілкування [18].

На думку О. Грінчук, комунікативна компетентність поєднує в собі індивідуальний (особистісний), соціальний (норми, цінності, стандарти конкретного соціуму) і загальнолюдський (культурно й історично обумовлений) досвід [2].

Деякі науковці (Л.А. Петровська, 1997 р.) включають у зміст поняття комунікативної компетентності знання соціально-психологічних чинників і вміння використовувати (враховувати) їх у конкретній діяльності. Потрібна компетентність передбачає розуміння мотивів, інтенцій, стратегій поведінки, фрустрацій (власних і партнера), вміння розібратися в групових соціально-психологічних проблемах, осмислення можливостей і перешкод [15].

З комунікативною компетентністю пов'язують і таке інтегративне утворення, як конфліктна (конфліктологічна) компетентність, що охоплює знання про конфлікт і може стати компонентом соціальної готовності діяти певним чином щодо себе, інших і ситуації. Можливості впливу людини на перебіг конфлікту є доволі значними, і цей вплив може бути пов'язаний з рівнем психологічної культури суспільства і самої людини [1].

Своєю чергою, О.В. Сидоренко визначає комунікативну компетентність як сукупність комунікативних здібностей, знань і вмінь, адекватних комунікативним завданням і достатніх для їхнього розв'язання [17].

На думку О.М. Корніяки, комунікативну компетентність утворюють операційно-технічні засоби – комунікативні знання, вміння та навички, досвід спілкування [9].

У змістовому аспекті найбільш вичерпним є визначення комунікативної компетентності, запропоноване В.М. Куніциною: це «володіння складними комунікативними навичками і вміннями, формування адекватних вмінь у нових соціальних структурах, знання культурних норм і обмежень у спілкуванні, знання звичаїв, традицій, етикету в сфері спілкування, додержання пристойності, вихованість; орієнтація в комунікативних засобах, що властиві національному, становому менталітету і

відтворюють его засвоєного рольового репертуару в межах певної професії [10, с. 481]».

У визначенні Д. Хаймза комунікативна компетентність постає як здатність вживати мову і розуміти мовлення відповідно до ситуації взаємодії; це «те, що потрібно знати мовцеві для здійснення комунікації в культурозначущих обставинах [20, с. 22–24]». Вона включає знання основних комунікативних умінь – мовленнєвого спілкування відповідно до різних сфер і ситуацій комунікації з урахуванням адресата і мети.

За даними Н.Б. Завіниченко, у структурі комунікативної компетентності можна виділити такі компоненти: гностичний – система знань про сутність, структуру, функції та особливості спілкування; фонове знання, тобто загальнокультурна компетентність, яка, не маючи безпосереднього стосунку до професійного спілкування, дає змогу зрозуміти приховані налякати, асоціації і цим самим зробити розуміння глибшим, більш емоційним, особистісним; творче мислення, завдяки якому спілкування виступає як різновид соціальної творчості; конативний – загальні та специфічні комунікативні вміння, що дають можливість встановлювати контакт з іншими людьми, адекватно розуміти їх внутрішні стани, керувати ситуацією взаємодії, застосовувати конструктивні стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях, експресивні вміння, культура мовлення, перцептивно-рефлексивні вміння; емоційний – гуманістичне настановлення на спілкування, інтерес до іншої людини, розвинені емпатія і рефлексія; високий рівень ідентифікації з виконуваними професійними та соціальними ролями, позитивна «Я-концепція» [6].

Отже, узагальнюючи окреслені вище міркування стосовно компетентності, можемо зробити висновок, що комунікативна компетентність охоплює такі аспекти: компетентність у здійсненні перцептивної, комунікативної й інтерактивної функцій спілкування; компетентність у реалізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з партнерами зі спілкування; компетент-

ність у розв'язанні і продуктивних, і репродуктивних завдань спілкування; компетентність у реалізації як поведінкового (операційно-інструментального), так і особистісного (глибинного) рівня спілкування.

З огляду на дані психологічної науки, ми розуміємо комунікативну компетентність правоохоронця як вміння розширювати або звужувати коло спілкування, регулювати його глибину; здатність розуміти і бути зрозумілим партнерам із міжособистісних взаємин; готовність і здатність особистості працівника ОВС до конструктивної вербальної та невербальної взаємодії з іншими об'єктами як професійного, так і побутового спілкування, що передбачає володіння ним певною сукупністю комунікативних знань, умінь і навичок.

Огляд психологічної літератури показав, що основними джерелами набуття комунікативної компетентності особистості, в тому числі і працівниками ОВС, є: соціонормативний досвід народної культури (підгрунтя когнітивного компонента комунікативної компетентності особистості як суб'єкта спілкування); знання мов спілкування, що використовуються народною культурою; досвід повсякденного міжособистісного і професійного спілкування; досвід сприйняття мистецтва [1; 15]. Отже, комунікативна компетентність заснована на трьох рівнях: 1) соціонормативному; 2) сигніфікаційному (сигніфікація – система символів і нормативних приписів, що ними послуговуються у спілкуванні); 3) акціональному («акція» від лат. *actio* – дія, рух) – дія, спрямована на певну мету [15].

До інших джерел опанування комунікативною компетентністю працівниками ОВС належать: життєвий і професійний досвід, загальний культурний розвиток особистості, спеціальні наукові методи (рольові, ігрові), аналітичне спостереження комунікативної взаємодії, відтворення в думках своєї поведінки у різних ситуаціях. Зауважимо, що життєвий досвід – дуже широке поняття, яке охоплює, крім знань, комунікативних вмінь та навичок, ще й адекватну орієнтацію людини в самій собі, воло-

діння своїм психологічним потенціалом і розуміння потенціалу партнера зі спілкування [1].

Адже, міжособистісні взаємини «ніколи не є фіксованими; вони змінюються безперервно у відповідь на зміни у людях, які до них причетні, й ситуаціях, в яких вони опиняються. ...Навички спілкування не є сталими, вони змінюються постійно, залежно від того, з ким ви взаємодієте, власного настрою та ситуацій, в яких опиняєтесь. Таких навичок ніколи не буває надміру, і меж їх удосконалення просто не існує» [14, с. 13].

Відтак, спільно з вдосконаленням особистісних і професійних якостей правоохоронців потрібно постійно розвивати їх комунікативну компетентність. Адже «здатність людини до спілкування, його культуру забезпечує система її особистісно-психологічних якостей та комунікативних вмінь, формування яких починається вже в молодшому шкільному віці» [9, с. 151].

Досягнення міжособистісної ефективності правоохоронця, забезпечення збігу комунікативних намірів і наслідків його поведінки неможливі без знання ним закономірностей спілкування, набуття комунікативних умінь та навичок, що є неодмінною складовою комунікативної компетентності працівника міліції. Крім того, «започаткування, встановлення і підтримування турботливих та відданих взаємин є найважливішою (і часто найбільш недооціненою) діяльністю у нашому житті. Від моменту, коли ми народилися, до моменту, коли помираємо, стосунки перебувають в осерді нашого існування» [3, с. 9].

До структури міжособистісної ефективності Д.В. Джонсон включає такі конкретні вміння та навички, які особливо актуальні для професійної діяльності працівника ОВС у сучасних умовах: 1) розкриття індивідом самого себе (мета: дати можливість розпізнавати себе як самотню і неповторну особистість); 2) довіра до інших людей (мета: викликати довіру в інших людях); 3) ефективність (мета: ефективно передавати іншим свої ідеї та думки); 4) вираження почуттів (мета: передавати свої почуття через словесні та несловесні канали); 5) чуйність (мета:

прислухатися до проблем інших людей і конструктивно реагувати на них); 6) конструктивність (мета: позитивно розв'язувати конфлікти з іншою особою); 7) врівноваженість (мета: тримати під контролем негативні емоції, уникати стресових ситуацій); 8) повага до іншої людини (мета: цінувати самотність індивідів, котрі відрізняються від вас); 9) подолання внутрішніх бар'єрів (мета: подолати внутрішні бар'єри, що перешкоджають ефективному спілкуванню) [3].

Аналіз стану дослідження проблеми показує, що соціально-особистісний аспект комунікативної компетентності працівників ОВС працівника правоохоронних органів залишився поза увагою більшості українських дослідників, тому особливо важливим є її розвиток. Рівнем розвитку комунікативної компетентності визначається успішність взаємодії працівника міліції з оточенням та ефективність несення ним служби в цілому.

Враховуючи позиції багатьох учених, робимо висновок про те, що комунікативна компетентність правоохоронця має таку структуру: 1) здатність передбачати ситуацію міжособистісного спілкування, особливо професійного; 2) здатність відчувати соціально-психологічну атмосферу ситуації взаємодії; 3) здатність здійснювати соціально-психологічне управління процесами спілкування в ситуації міжособистісної взаємодії; 4) здатність встановлювати і підтримувати потрібні контакти з людьми (як із законослухняними, так і з порушниками); 5) певна сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективність міжособистісного спілкування.

У межах вивчення комунікативної компетенції нами досліджувався зв'язок «комунікабельності» (за методикою ПДТ Ямпольського) з показниками психологічних особливостей працівників міліції. До дослідження були залучені працівники правоохоронних органів (54 особи), зокрема, міліціонери з охорони об'єктів підрозділу Управління державної служби охорони у м. Львові.

Попередньо зазначимо, що комунікабельність досліджувалася тому, що вона в уявленні людей має найбільшу значущість для організації процесу спілкування і пов'язана з особистісною комунікативністю [11].

Відтак, для аналізу комунікативної компетентності працівників правоохоронних органів розглянемо кореляційні зв'язки діагностичного критерію «комунікабельність», отриманого за методикою ПДТ Ямпольського, з показниками психологічних особливостей працівників міліції. Цей діагностичний критерій спрямований на вимірювання широти й інтенсивності спілкування. Він вимірює багатство і яскравість емоційних проявів працівника ОВС, природність і невимушеність його поведінки, готовність до співпраці, чуйність ставлення до людей. При низьких показниках досліджуваній працівник міліції уникає емоційної близькості з людьми. Він встановлює чисто формальні міжособистісні відносини. Середні показники досліджуваних свідчать про рівні стосунки з людьми. Як правило, такі працівники ОВС доволі товариські, добрі та турботливі, відчувають себе затишно і у великій гучній компанії, і на самоті. Виявляють прагнення до розширення кола знайомств, проте в основному орієнтуються на підтримання тісних емоційних зв'язків із невеликою групою друзів. Високі показники у досліджуваних правоохоронців показують наявність у них невичерпної енергії, заповзятливість, активне прагнення до досягнення поставлених цілей. Вони надають перевагу активній діяльності, прагнуть бути на видоті, володіють організаторськими здібностями і лідерськими якостями.

У результаті проведення кореляційного аналізу виявлені кореляції діагностичного критерію «комунікабельність» (в дужках зазначимо коефіцієнт кореляції, див. табл. 1) з такими діагностичними критеріями: «Невротизм» (-0,41), «Депресія» (-0,33), «Нерішучість» (-0,44), «Екстраверсія» (0,57), «Тривожність (схильність до почуття провини) – спокій (самовпевненість, упевнена адекватність)». Перші чотири діагностичні кри-

терії належать до методики ПДТ Ямпольського, остання – до методики 16 PF Кеттелла.

Таблиця 1

**Кореляції діагностичного критерію «комунікабельність»
із показниками психологічних особливостей працівників
правоохоронних органів**

№	Назва діагностичного критерію	Коефіцієнт кореляції
1	«Невротизм»	-0,41
2	«Депресія»	-0,33
3	«Нерішучість»	-0,44
4	«Екстраверсія»	0,57
5	«Тривожність – спокій»	-0,32

Аналіз отриманих у дослідженні кореляцій діагностичного критерію «комунікабельність» із вищеназваними діагностичними критеріями працівників ОВС (див. табл. 1) показав, що відкритість, доброзичливість, товариськість, співчутливість, емоційна теплота, веселість, життєрадісність, добра соціальна адаптація, відвертість і доброзичливість, невимушеність у поведінці, уважність у міжособистісній взаємодії, доброта, бажання працювати в колективі, активність у ліквідації конфліктів, переживанням яскравих емоцій, почуття гумору, тобто риси комунікативної компетентності, тим більше розвинені у працівників правоохоронних органів, чим менші у них такі прояви:

– тривожності, почуття занепокоєння й боязкості, схильності до сумнівів, крайньої нерішучості, вразливості, невпевненості у своїх силах;

– депресивних розладів, низької самооцінки, сповільненості темпу мислення, (це може маніфестувати погіршенням ефективності професійної діяльності працівника ОВС);

– сором'язливості, уникання ризикованих ситуацій у професійній діяльності ОВС, занепокоєнням у несподіваних ситуа-

ціях, скутості і сором'язливості у спілкуванні, наданні переваги вузькому колу знайомих і друзів працівника міліції;

– схильності до самозвинувачень, недооцінки власних можливостей; сильної залежності настрою та самооцінки від схвалення або несхвалення інших;

– пасивності, безініціативності, сповільненості у мові та рухах, слабо вираженого прагнення до досягнень і успіхів у професійній діяльності ОВС, ухиляння від виконання додаткових обов'язків.

Зменшення цих проявів призводить до збільшення таких позитивних характеристик психологічних особливостей працівників правоохоронних органів:

– врівноваженості, тактовності, активності, ініціативності, схильності змагання в досягненні успіхів у правоохоронній діяльності, високої вимогливості до себе;

– життєрадісності, енергійності та заповзятливості, впевненості у своїх силах, активності та рішучості у діяльності, здатності (коли потрібно) проявити ініціативу і рішучість, виконанні своїх обіцянок, відповідальності за власні слова;

– рішучості, успішності виконання завдань, що вимагають старанності та охайності, швидким прийняттям рішення і негайним його здійсненням, вмінням вільно триматися і встановити контакт із незнайомою людиною у спілкуванні;

– почуття гумору, задоволення життям, позитивного сприйняття себе;

– лідерських здібностей, уміння згуртувати колектив, правильно розподілити обов'язки, енергійності, працездатності, швидкої адаптації до різних умов життєдіяльності та видів робіт, володіння гарними виконавськими здібностями, надання переваги активній діяльності.

Висновки. Отже, результати дослідження дали можливість зробити висновок про те, що критерієм несформованості комунікативної компетентності працівників міліції можна вважати: невпевненість у своїх силах; підвищений рівень три-

можності, нездатність контролювати свою поведінку та емоції, вразливість, низьку самооцінку, пригніченість, зайву сором'язливість, схильність до самозвинувачень, пасивність, безініціативність у професійній діяльності, надання переваги одноманітній роботі, слабо виражене прагнення до досягнень і успіхів у професійній діяльності, ухиляння від виконання додаткових обов'язків, тощо.

Подальшими дослідженнями маємо намір експериментально перевірити рівень розвитку комунікативної компетентності у працівників різних спеціальностей у правоохоронній діяльності (дільничних інспекторів міліції, працівників карного розшуку, працівників спецпідрозділів міліції) та, на основі цього, окреслити шляхи її розвитку.

1. Вольфовська Т. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети / Т. Вольфовська // Шлях освіти. – 2001. – № 3. – С. 13–16.

2. Грінчук О.І. До проблеми соціально-психологічної та комунікативної компетентності в управлінській діяльності / О.І. Грінчук // Актуальні проблеми психології: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. – К.: Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2002. – Т. 1, ч. 4. – С. 128–134.

3. Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Девід В. Джонсон; пер. з англ. В. Хомика. – К.: КМ Академія, 2003. – 288 с.: іл.

4. Емельянов Ю.Н. Теория формирования и практика совершенствования коммуникативной компетентности: автореф. дисс. на соискание уч. степени доктора психол. наук: спец. 19.00.05 «Социальная психология» / Ю.Н. Емельянов. – Л., 1991. – 32 с.

5. Еникополов С.А. Агрессивность как специфическая форма активности и возможности ее исследования на контингенте преступников / С.А. Еникополов // Психологическое изучение личности преступника. Методы исследования. – М.: ВИИПРМПП, 1976. – С. 83–115.

6. Завіниченко Н.Б. Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти: дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Н.Б. Завіниченко. – К., 2003. – 229 с.

7. Кан-Калик В.А. Грамматика общения / А.А. Кан-Калик. – М.: Роспедагентство, 1995. – 108 с.
8. Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник / Н.И. Кондаков. – М.: Наука, 1975. – 675 с.
9. Корніяка О.М. Психологія комунікативної культури школяра: монографія / О.М. Корніяка. – К.: Міленіум, 2006. – 336 с.
10. Куницына В.Н. Межличностное общение: учеб. для вузов / В.Н. Куницына, Н.В. Казаринова, В.М. Погольша. – СПб.: Питер, 2001. – 544 с.
11. Максимова Р.А. Коммуникативный потенциал человека и его влияние на разные стороны жизнедеятельности: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. психол. наук: спец. 19.00.05 «Социальная психология» / Р.А. Максимова. – Ленинград, 1981. – 24 с.
12. Мельникова Н.М. Социально-психологическая компетентность старшеклассников в общении: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. психол. наук: спец. 19.00.05 «Социальная психология» / Надежда Михайловна Мельникова. – М., 1992. – 19 с.
13. Мудрик А.К. Соціальний інтелект та соціальна компетентність / А.К. Мудрик // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 3. – С. 6–9.
14. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений / Н.Н. Обозов. – К.: Лыбидь, 1990. – 192 с.
15. Петровская Л.А. Компетентность в общении: Социально-психологический тренинг / Л.А. Петровская. – М.: Изд-во МГУ, 1987. – 302 с.
16. Пометун О. Компетентності та компетенції: до визначення поняття в українському педагогічному контексті / О. Пометун // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2004. – № 17–18. – С. 13–17.
17. Сидоренко Е.В. Комплекс «неполноценности» и анализ ранних воспоминаний в концепции Альфреда Адлера / Е.В. Сидоренко. – СПб.: Изд-во СПб-го гос. ун-та, 1993. – 234 с.
18. Социальная психология: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / А.Н. Сухов, А.А. Бодалев, В.Н. Казанцев и др.; под ред. А.Н. Сухова, А.А. Деркача. – М.: Академия, 2001. – 600 с.
19. Хасан Б.И. Психотехника конфликта и конфликтная компетентность / Б.И. Хасан. – Красноярск: Изд-во КрасГУ, 1996. – 190 с.
20. Hybels S. Communicating effectively / S. Hybels, R.L. Weaver. – 4-th ed. – N.Y., 1995. – 485 p.

Сикорская Л.Б. Содержание коммуникативной компетентности работника ОВД и ее развитие

Исследуется понимание содержания понятия «коммуникативная компетентность» и важность ее развития у работников правоохранительных органов, рассматривается важный аспект профессиональной деятельности работников правоохранительных органов, связан с общением с разными категориями граждан и межличностными взаимоотношениями.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, компетентность, компетенция, межличностные взаимоотношения, межличностное взаимодействие, коммуникабельность.

Sikorska L.B. Contents communicative competence of law enforcement officers and their development

The article states the understanding of the term «communicative competence» and its importance in the development of law enforcement officials, it considered an important aspect of professional law enforcement-related communication with different groups of people and interpersonal relations.

Key words: communicative competence, competence, interpersonal relations, interpersonal interaction, communication.

Стаття надійшла 30 травня 2011 року

УДК 159.923.2

І.М. Галян

**ВИЯВ ЗАХИСНИХ МЕХАНІЗМІВ ОСОБИСТОСТІ
У САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПОВЕДІНКИ
МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ**

Розкривається взаємозв'язок механізмів захисту Я особистості та стилю саморегуляції поведінки майбутніми педагогами. Характеризуються різні захисні механізми залежно від розвитку того чи іншого компоненту у системі саморегуляції. Зроблений висновок про диференційованість вибору механізмів захисту Я залежно від стилю саморегуляції.

Ключові слова: саморегуляція, механізми саморегуляції, стилі саморегуляції, самосвідомість, механізми захисту Я, заперечення, витіснення, регресія, компенсація, проєкція, заміщення, інтелектуалізація, реактивне утворення.

